UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Ætate, Et Qvalitate, Et Ordine Præficiendorvm. Titvlvs XIV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

tiam, in ſuſceptis miniſtrat, & ad ſuperiores aſcendit : ante pœni-tentiam monetur, ut etiam in ſuſceptis non miniſtret.

Idem.

QVæſitum eſt de ſacerdotibus, vel aliis clericis, qui per *a* reatum adulterii, perjurii, homicidii, vel falſi teſtimonii, bonum conſcientiæ rectæ perdiderunt : & infra. Reſpondemus, quòd ſi propoſita crimina ordine judiciario comprobata, vel aliàs notoria non fuerint, non debent hi (præter *b* reos homicidii) poſt pœnitentiam *c* in jam ſuſceptis, vel ſuſcipiendis ordinibus impediri : qui ſi non pœnituerint, monendi ſunt, & ſub interminatione divini judicii obteſtandi, ut in teſtimonium ſuæ damnationis, in ſuſceptis etiam ordinibus non miniſtrent.

DE SCRVTINIO IN ORDINE *d* FACIENDO.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Epiſcopus interrogatus in ſcrutinio Epiſcopi ordinandi, poteſt reſpondere illum dignum, ſi non novit illum indignum.

EX parte *e* tua fuit propoſitum [1 & ǯ.] F. t. t. reſ. quòd cùm aliquem in Diaconum vel Presbyterum promovemus, prior Diaconorum, qui nobis adſiſtit, dicit: Poſtulat ſancta mater eccleſia hunc Diaconum vel Subdiaconum, ad onus presbyteratus vel diaconatus aſſumi : & nobis interrogantibus, ſi eum cognoverit eſſe dignum, idem reſpondet, quòd quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcit, & teſtificatur illum ad hujuſmodi onus officii eſſe dignum. Vnde in tali reſponſione aliquem peccare non credimus, dummodo contra conſcientiam nō loquatur *f*: quia non ſimpliciter illum adſerit eſſe dignum, ſed in quantū humana fragilitas noſſe ſinit : cùm illum, quem indignum eſſe non novit, dignum debeat æſtimare. Hujuſmodi ergo reſponſione ſecurè uti poterit, niſi forte de indignitate tibi conſtiterit conſecrandi. Si autem illum indignum eſſe cognoſcis, metropolitano (prius quàm ad hujuſmodi ſcrutinium veniatur) ſecretè ſtudeas nunciare, vel intimare *g*: quamvis nos interrogationem hujuſmodi non in conſecratione Pontificis, ſed in ordinatione Diaconi vel Presbyteri faciamus.

[*1 Quæſiſti præterea per ſe. ap. edoceri, cùm Epiſcopi ad conſecrationes Epiſcoporum ab Archiepiſcopo vel etiam ab alio evocentur, & ipſi electum metropolitano offerant conſecrandum, dicentes, Reverende pater, poſtulat ſancta mater eccleſia hunc electum in Epiſcopum conſecrari, & interrogante Archiepiſcopo ſi ſciant illum eſſe dignum, reſpondeant quòd illum ſciunt & credunt pariter eſſe dignum, & te in reſponſione hujuſmodi, ne offenderes hominem, Deum exiſtimes offendiſſe quandoq; præter, quandoq; contra conſcientiam reſpondens, cùm electi converſatio aut minus tibi cognita aut penitus ignota, qualiter in hujuſmodi intterogationibus ſecura conſcientia valeas reſpondere. ad quod.*]

DE ORDINATIS AB EPISCOPO, QVI RENVNCIAVIT EPISCOPATVI. *h*

TITVLVS. XIII.

CAP. I.

Epiſcopus qui renuntiavit loco tantùm civitatis, conferre poteſt ordines ſicut prius. Si verò & dignitati, cum ordinato per eum ad minores, vel ignoranter ad ſacros diſpenſat Epiſcopus ſuus; cum inordinato verò, ſcienter ad ſacros non diſpenſat.

Alexander III. *Toletano Archiepiſcopo.*

REquiſivit *a* à nobis tua fraternitas, utrum clerici, qui poſt renunciationem *b* factam à prædeceſſore tuo ordines receperunt, in ipſis debeant remanere [1 & ǯ.] Reſpondemus igitur diſtinguendo, utrum renunciavit loco tantùm, an loco ſimul & dignitati. Nam in primo caſu ordines (ſicut antea) rogatus ab Epiſcopo aliquo, poterit de ratione conferre. In ſecundo verò caſu, diſtinguendum putamus, utrum ſacros *c* contulerit, an minores. Si enim à tali ordines uſque ad Subdiac. aliquis acceperit, quia & hujuſmodi ordines à non Epiſcopis quandoque conferuntur, & in illis deſervire poterit, & ad majores (ſi idoneus fuerit) promoveri. Sanè ſi ab eodem ſacros ordines ſcienter quis receperit, quia indignum ſe fecit, executionem officii non habebit, ubi autem non ſcienter *d*, poterit (niſi craſſa & ſupina fuerit ignorantia) diſcretus pontifex diſpenſare.

[*1 Aut ad majores de jure canonum promoveri. Nos igitur quia nobis non plenariè de veritate conſtat, non poſſumus ſuper hoc breviter reſpondere.*]

CAP. II.

Breve eſt.

Gregorius IX.

CVm clericis, qui ab excommunicato Epiſcopo ignoranter ordines receperunt, per ſuos poterit Epiſcopos diſpenſari.

DE ÆTATE, ET *e* QVALITATE, ET ORDINE PRÆFICIENDORVM.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Non ſummatur.

Ex concilio Pictavenſi. *c. decrevit.*

VT Abbates, *f* Decani & præpoſiti, qui Presbyteri non ſunt, Presbyteri fiant, qui Archidiaconatus tenent, Diaconi : qui verò Archipresbyteratus, Presbyteri *fiant*, aut amittant honorem. Quòd ſi aliqua juſta cauſa prohibente Presbyteri aut Diaconi eſſe non potuerint, prælationes amittant.

CAP. II.

Eccleſia diſpenſativè minori conceſſa, non per laicos, ſed per clericos regi debet, donec ille perveniat ad ætatem.

Alexander III. *Cantuarienſi Archiepiſcopo.*

EX *g* ratione : [1 & ǯ.] Accepimus *autem* quòd *h* Conventren. Epiſcopus, pueris, qui ſunt intra decennium conſtituti, in archidiaconatu B. Archidiac. Ciſtren. *i* eccleſias plures conceſſit, quæ non per clericos, ſed per laicos diſponuntur. Vnde quoniam non debet hoc aliquatenus tolerari : mandamus, quatenus prædictum Epiſcopum ſuper his corripias, & clericis idoneis adminiſtrationes, & cuſtodiam præſcriptarum eccleſiarum, donec prædicti pueri ad congruam veniant ætatem (laicis amotis) committas. Eidem Epiſcopo prohibens, ne de cætero eccleſias, niſi perſonis, quæ ætatem & ſcientiam habeant, regendas concedat. Quòd ſi ſecus egerit, ei debitam pœnam infligens, inſtitutionem & conceſſionem ipſius, omninò *k* viribus carere decernas.

---

a *al. propter.* b *Gloſſ. in verbo homicidium, in authent. de ſanctiſſ. Epiſc. coll. 10.* c *al. ita: poſt pœnitentiam injunctam.* d *al. in ordinibus.* e *c. 1. De ſcrut. fac. in 3. compil.* f *Vide l. Preſbyteros, cum ſeq. C. de his qui ad eccl. confug.* g *In omnib. manuſcr. deſunt hæc 2. verba.* h *In nonnullis antiquis ita : renunciavit Epiſcopatum : & in multis habetur hic tit. De reordinatis ab Epiſcopo qui renunciavit epiſcopatui, vel excommunicato.*

a *Poſt conc. Lateran. ſub Alex. III. part. 26. c. 18. & c. un. eod. tit. in comp.* b *al. reſignationem in uno.* c *In C. Bart. ſacros ordines &c.* d *Vid. l. indebiti. C. de cond. indebiti. l. ſed & ſi quis. §. fin. ff. ſi quis caution.* e *Al. qualitate ordinandorum & ordine, &c.* f *Cap. 1. eod. tit. in 1. compil.* g *Ca. 3. eod. tit. in 1. compil. & poſt conc. Lateran. ſub Alex. III. p. 25. c. 1.* h *Eboracenſis.* i *Ceſtrenſis.* k *In quibuſdam impreſſis legitur, omnibus : ſed in manuſcr. omnino.*

[1 Tibi commiſſa dignitatis, & conſideratione legationis, ad univerſas eccleſias tuæ legationis aciem ſolicitudinis tuæ extendere debes: & quæ enormiter ſeu contra juſtitiam facta fuerint, paſtorali cura corrigere & emendare, quatenus de commiſſis ovibus coram patreſamiliâs plenam reddere rationem, & tibi pro labore & ſolicitudine tua merces copioſa cumuletur in cælis.

CAP. III.

Regimen eccleſiæ minori xiv. annis committi non debet.

Idem *Cantuarien. Archiepiſcopo, & ejus ſuffraganeis.*

INdecorum *a* eſt, ut hi debeant eccleſias regere, qui non noverunt gubernare *b* ſeipſos: cùm ad eccleſiarum regimen tales perſonæ ſint admittendæ, quæ diſcretione præemineant, & morum fulgeant honeſtate. Nolentes itaque ſuſtinere, ut parvulis eccleſiæ regimen committatur: mandamus, quatenus nemini intra annum xiv. conſtituto perſonatum cujuslibet eccleſiæ concedere præſumatis: Sciturі pro certo, quòd ſi contraire præſumpſeritis, quod inde feceritis, irritabimus, & inobedientiam veſtram graviter puniemus.

CAP. IV.

Ad regimen eccleſiarum non debet inſtitui indignus ſcientia, moribus, vel ætate: & qui habet duas eccleſias, alteram dimittere cogitur, niſi cauſa ſubſit.

Idem.

EAm te *c* decet: [1 & ĵ.] Arctius inhibemus, ne perſonas, qui in eccleſiis tui epiſcopatus ad curam animarum fuerunt ordinandæ, in ipſis inſtituas, nec aliqua occaſione vel etiam literarum noſtrarum obtentu inſtitui patiaris, quæ ſcientia, moribus, & ætate, concilii non congruant inſtitutis. Sed etiam habentes plures eccleſias, quæ ex uno non pendeant, tibi liceat app. poſtpoſita cogere ad unam ipſarum, quam maluerint, dimittendam, niſi ita fuerint tenues in ſubſtantia, quòd proprios ſacerdotes non poſſint convenienter alere. *d*

[1 In ordinandis eccleſiis tuæ diœceſis curam habere, ne ullus in eis contra decreta quæ in Lateran. conc. edidimus, vel etiam contra antiquas ſacrorum canonum ſanctiones clericus ordinetur, ſed tales in ipſis ſatagas ponere, qui commiſſi ſibi gregis curam commodè gerere poſſint, & exemplo boni operis ad virtutes alios invitent. Inde eſt quòd præſentibus literis tibi.]

CAP. V.

Is qui nondum eſt in ſacris, ſi aliàs eſt idoneus, ad regimen parœcialis eccleſiæ diſpenſativè poteſt adſumi.

Idem. *e*

PRæterea *f* licet ad *g* regimen parœcialis eccleſiæ non debeat aliquis, niſi Subdiaconus ſit ad minus, admitti. Diſpenſativè tamen in minoribus ordinibus conſtituti conſueverunt *h* adſumi. Dum tamen tales ſint quòd infra breve tempus poſſint in Presbyteros ordinari.

CAP. VI.

Propter neceſſitatem & utilitatem eccleſiæ, compelluntur clerici ipſius recipere ordines, ſuis beneficiis non adnexos.

Idem. *i*

QVæris à nobis, quid agendum ſit de clericis tuæ juriſdictioni commiſſis, qui cùm beneficiis eccleſiaſticis *k* multis abundent, à te commoniti nolunt ad majores *l* ordines promoveri, ſe tale *m* quid ſecretò commiſiſſe dicentes, quod eos ſalva conſcientia ordinari non ſinit. Cùm igitur ſuper hoc caſu videantur ſacri canones diſcordare (cùm quidam dicant eos minimè compellendos, alii verò contrarium *a* adſeverent) omnis contrarietatis vinculum præſenti pagina enodamus.

Statuentes, ut ſi prædicti clerici perceptione majorum ordinum propter occulta ſua peccata ſe indignos eſſe fatentur, inferiores in eccleſia, quorum ſit vita probabilis, præferantur eisdem. Et niſi fortè illi, qui ordinari pro jam dicta cauſa recuſant, in aliis eccleſiæ ſervitiis valde utiles fuerint, auferantur eis beneficia, & aliis canonicè conferantur. Quòd ſi pro ſola voluntate renuerint ordinari, & ſuaſerit utilitas eccleſiæ aut neceſſitas, ipſos (dummodo idonei ſint) ad majores ordines recipiendos, per amiſſionem locorum, & beneficiorum ſubtractionem appellatione ceſſante compellas.

CAP. VII.

Eventus mortalitatis infirmi, non impedit promoveri quem medicum peritum, ſolicitum, & traditiones artis obſervantem.

Clemens III. *R. canonico.* b

AD aures *c* noſtras te ſignificante pervenit, quòd cùm in arte Phyſica eruditus ſis, pluribus juxta ipſius artis traditionem exhibuiſti cum diligentia medicinam, licet pluries in contrarium ſucceſſerit: & quibus potuiſti adhibere medelam, medicinis perceptis, mortis periculum incurrerunt: verùm quia ad ſacros ordines deſiderans promoveri, ſuper eo nos conſulere voluiſti. Tibi breviter reſpon. quòd ſi ſuper præmiſſis, conſcientia tua te remordeat, ad majores ordines de noſtro conſilio non aſcendas.

CAP. VIII.

Qui ſtetit per annum in ſuſpenſione, privatur beneficio, quod prius habebat, & quod interim acquiſivit.

Celeſtinus III.

CVm bonæ *e* memoriæ Clemens Papa præ. n. I. Baren. & quosdam alios Baran. clericos vocaviſſet, ut ad præſentiam ipſius accederent, H. archi. ſuo, quem graviter læſerant, reſponſuri: quia venire juxta mandatum Apoſtolicum contempſerunt, in eos fecit ſententiam ſuſpenſionis promulgari: in quadriennio *f* permanentes, quidam ex ipſis ſuſpenſi aliud beneficium eccleſiaſticum ſunt adepti. Et quia utrum beneficia ſic recepta poſſint rationabiliter retinere, nos conſulere voluiſti.

Reſpondemus, quòd non licet eis illa, quæ habebant beneficia, vel quæ poſtmodum ſunt adepti, aliquatenus retinere. Vnde Baranen. Archiepiſcopo dedimus in mandatis, ut eos pro tanta pertinacia, & contemptu Apoſtolico *g*, beneficiis quæ habent, non differas ſpoliare.

CAP. IX.

Subdiaconus in Epiſcopum eligi poteſt.

Innocentius III. *Mutinenſi Epiſcopo.*

A Multis multoties an Subdiaconus in Epiſcopum eligi valeat hæſitatur. Si quidem Vrbanus Papa primus *h* decrevit, ut nullus in Epiſcopum, niſi in ſacris ordinibus religiosè vivens inventus fuerit, eligatur, ſacros (inquit) ordines diaconatum dicimus, & Presbyteratum: hos ſiquidem ſolos primitiva eccleſia legitur

habuiſſe

---

a *Cap. 4. eod. tit. in 1. compil. & poſt conc. Lateranen. par. 25. c. 1.* b *Vi. l. omnes. C. de his qui ven. æt. impe. & in l. fi. C. de juriſd. om. jud.* c *Cap. 5. eod. tit. in 1. compil.* d *In antiquis legitur, habere.* e *Exonienſi Epiſcopo.* f *Cap. 6. eod. tit. in 1. compilat.* g *al. presbyteratum.* h *al. admitti.* i *Brigien. Epiſcopo, al. Bragan.* k *multum, in omnibus manuſcr.* l *Al. ſacros.* m *Vt verbi gratia homagium vel ſimoniam in ordin.*

a *Al. aſſeverant.* b *al. Cantori. R. Canonico Cremonenſi.* c *Cap. 2. eod. tit. in 2. compil.* d *In antiquis exemplar. quod in arte p. er. plurib. juxta ipſ. artis traditiones.* e *Cap. 3. eod. tit. in 2. compil.* f *factum narrat, quia idem ſi per annum ſuſ. Anti.* g *Vide l. 1. Si quis jus dic. non obt. & l. 1. ff. de poſtu. 90. diſtinct. c. ſi quis extra.* h *Extat diſt. 60. ca. nullus in Epiſc. vide Pam. lib. 3. tit. de elect. ſum. pontif. c. 5.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

impoſſe. Subdiaconis verò (quia etiam ipſi miniſtrant altaribus) opportunitate exigente concedimus in Epiſcopos eligi, ſi tamen *a* præclaræ ſcientiæ, ac religionis exiſtant, quod ipſum non ſine Romani pontific. vel Metropolitani licentia fieri permittimus. In quibus verbis innuitur, quod Vrbanus ad ſtatum primitivæ eccleſiæ ſe referens (in quo ſubdiaconatus ordo ſacer minimè dicebatur) inſtituit, ut de Subdiacono (niſi utilitatis cauſa, & nunc etiam de permiſſione Metropolitani, vel Romani Pontificis) non poſſit electio celebrari. Verùm cùm hodie ſubdiaconatus inter ſacros ordines computetur, ſicut Vrbanus Papa II. ſub his verbis *b* expreſſit. Erubeſcant ergo & intelligant judicio Spiritus Sancti eos, qui in ſacris ordinibus presbyteratu, diaconatu, ſubdiaconatu ſunt poſiti, ſi caſtè non vixerint, excludendos ab omni eorundem graduum dignitate. Et iterum. *c* Nemo ad ſacrum ordinem permittatur accedere, niſi aut virgo, aut probatæ caſtitatis exiſtat, & qui uſque ad ſubdiaconatum unicam, & virginem habuit uxorem. Et ad ſimilitudinem Diaconi & Presbyteri Subdiaconus debet continentiam obſervare: ſicut & in ſexta ſynodo *d* conſtitutum eſt, ut *e* ſi quis eorum, qui ad clerum accedunt, nuptiali jure mulieri voluerit copulari, hoc ante ſubdiaconatus ordinem faciat. Et beatus *f* Gregorius ſtatuiſſe legitur, ut nullum facere ſubdiaco. præſumant Epiſcopi, niſi qui ſe caſtè victurum promiſerit *g*. Nos volentes ſuper hoc articulo diſceptationis materiam amputare, ſtatuimus, ut ſubdiaconus in Epiſcopum valeat liberè eligi, ſicut Diaconus vel Sacerdos.

CAP. X.

Irregularis, & in minoribus poteſt diſpenſativè in Abbatem inſtitui.

Idem *tit. S. Crucis Presbytero Cardinali.*

TVam in Domino diligentiam commendamus, quam ſuper monaſterio ſancti Quirici reformando dignoſceris adhibere. Mandamus, quatenus ſi non potes eidem monaſterio de perſona idonea melius providere, in monachum illum, quem literis tuis de honeſtate ac induſtria commendaſti, per quem ſtatus ejuſdem loci credit ur reformandus (nullum prorſus habens reſpectum ad petitionem illicitam, quam quidam laici faciebant, ſed ex tuo duntaxat proviſionis officio) inſtituas in Abbatem: non obſtante videlicet, quòd ad ſacros ordines non aſcendit: cum inſtante neceſſitatis articulo poſſit in Abbatem aſſumi, etiam in minoribus ordinibus conſtitutus, & laici memorati non ſint conſanguinitate, vel affinitate conjuncti monacho memorato, ut ex ipſorum petitione debeat contra eum aliqua ſiniſtra ſuſpicio ſuboriri.

CAP. XI.

Abbas ſi eſt Presbyter, & eſt benedictus, conferre poteſt ordinem clericalem.

Idem *Rothomagen. Archiepiſcopo.*

CVm contingat *i* interdum, quòd laici ad monaſteria convolantes, à ſuis Abbatibus tonſurentur: quæſiſti, an clericatus ordo in tonſura hujuſmodi conferatur. Super hoc tibi t. reſpon. quòd cùm in 7. ſynodo ſit ſtatutum *k*, ut lectores per manus impoſitionem licentia ſit unicuique Abbati in proprio monaſterio ſolummodo faciendi, dummodo ipſis ab Epiſcopo (ſecundùm morem præficiendorum Abbatum) manus impoſitio facta noſcatur, & conſtet eum exiſtere ſacerdotem: per primam tonſuram, juxta formam eccleſiæ datam, à talibus clericalis ordo confertur.

CAP. XII.

Si canonicus regularis factus monachus, juſta de cauſa ad canonicam reverſus, ibi poſtea præficiatur, licitè tenere poterit prælaturam.

Idem.

INtelleximus *a* quòd cùm in monaſterio tuo fueris laudabiliter converſatus, ad monaſterium ſancti Innocentii talis ordinis acceſſiſti: ubi cùm aliquandiu in ipſo ordine permanſiſſes, demum ad cor reverſus, de Metropolitani & aliorum conſilio ad primam domum redire curaſti: in qua tandem ſub regularis obſervantiæ diſciplina taliter Deo & hominibus placuiſti, quòd per tuorum exigentiam meritorum fratres tui præfecerunt te unanimiter in Abbatem. Ne igitur occaſione moræ, quam in præſcripto monaſterio contraxiſti (quaſi conſcientia tua te remordeat) in ſuſceptæ adminiſtrationis cura tepeſcas, attendens quòd cautum eſt in canone, *b* ne quis canonicus regularis, niſi fortè publicè lapſus ſit (quod abſit) efficiatur monachus: & ſi factus fuerit, ad canonicatus ordinem revertatur, ultimus in choro manendo, cucullam ad memoriam delaturus.

Diſcretioni veſtræ *c* mandamus, quatenus circa curam tibi commiſſam ſolicitudinem exercere ſtudeas indefeſſam, & taliter ſequentia bona continuare prioribus, quòd dignum à Deo poſſis meritum expectate.

CAP. XIII.

Ordinatus ad ſacros ſine titulo, ab ordinatore juſtè petit beneficium.

Idem.

ACcepimus *d*, te noſtris auribus intimante, quòd quidam clerici, qui ad ſacros ordines ſine titulo ſunt promoti, te ad eccleſiam Bracaren. ſuper beneficiis obtinendis infeſtant: [1 & infrà.] Licet igitur in ordinationibus clericorum illam tu ac prædeceſſores tui diligentiam debueritis adhibere, ut minus idonei non ordinarentur à vobis, ac ideò poſt promotionem eorum exceptionem nõ poteris prætendere contra illos, niſi fortè poſtquam promoti fuerint, reddiderint ſe indignos: ex ſuperabundanti tamen quando ſcribere pro talibus nos oportet, facimus in literis noſtris apponi, ut ſi ordinatus, pro quo ſcribimus, idoneus habeatur, & eccleſiaſtico beneficio non indignus, ei ab ordinatore vel ſucceſſore ipſius competens beneficium tribuatur: cùm & ſi tecum de jure agere vellemus, te poſſemus meritò ad proviſionem eorum compellere, quos à te vel prædeceſſoribus tuis ordinatos fuiſſe conſtaret, eò præſertim quòd ad obtinendum eccleſiaſticum beneficium eos debes idoneos reputare, quos ad ordines ſuſcepiſti. Vnde graviter ſuſtinere non debes, ſed nobis potius devotè inclinare teneris, ſi illos examinari per alios facimus, quos ſine examinatione non credimus ordinatos, antequam ad proviſionem eorum te compellere velimus. Mandamus igitur, quatenus eis, pro quibus te contigerit recipere noſtra mandata in forma communi, in majori eccleſia, vel aliis diœceſibus Bracaren. providere non tardes. *e* Exceptiones autem, ſi quas contra tales propoſueris, præcipimus audiendas.

[1 *Quibus etiam de cunctis reditibus eccleſiæ tua tunc com-*

a *Spiritua.* b *Refertur etiam in Pann. l. 3. tit. de cont. cler. cap. 103.* c *32. diſt. cap. nemo. & Pannor. ibid. ca. 104.* d *32. diſt. ſi quis eorum.* e *Cap. 6. & Pann. ibid.* f *l. 1. epiſt. 42. ad Petrum ſubdiaconum Siciliæ.* g *Vide 32. diſ. ante triennium.* h *Secundum, cum not. per Bart. §. utrum placuiſſet. d. origine jura.* k *d. informandus.* i *c. 1. eo. tit. in 4. comp.* k *diſt. 69. quoniam.*

a *Cap. 2. eod. tit. de qualitate ord. in 4. compil.* b *19. q. 3 mandamus.* c *In Cod. Barb. ita, Diſcre. tua taliter reſpondemus, quocirca, &c.* d *Cap. 3. eod. tit. de qualit. ord. in 4. compilatione.* e *Vide l. ſi cui fundus. ff. de fun. inſtruct. & l. illi cum illo. ff. de uſufr. lega.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

modè miniſtrare non poſſet, præſertim cùm mandemus eiſdem in eccleſiis provideri, qui nec meritis, neq; ſcientia, aut etiam in parochialibus eccleſiaſtica beneficia promerentur, ne dum in eccleſia Bracarenſi, quorum vita & ſcientia nobis eſt penitus ignorata: de quibus ſi certitudinem haberemus, nec in majoribus eccleſiis eis, nec in minoribus præciperemus provideri, & licet idoneis in tuis capellis & in aliis parochialibus eccleſiis extra civitatem velut juxta mandatum Apoſtolicum providere, cùm omnibus in majori providere non poſſis: ipſi tamen proviſionem in eccleſiis eiſdem recipere inde dignantur. Iudices quoq; & monitores ſeu executores ad quos literas noſtras deportant, exceptiones tuas legitimas, quas in eorum proponis præſentia, non admittunt, unde poſtulabas à nobis, ut tibi provideremus benignius in hac parte.

CAP. XIV.

Minus idoneus in ſacerdotem promoveri vel ad regimen animarum aſſumi non debet.

Idem *in concilio generali.* a

CVm ſit ars *b* artium regimen animarum, diſtrictè præcipimus, ut Epiſcopi promovendos [in] ſacerdotes diligenter inſtruant & informent, vel per ſeipſos, vel per alios idoneos viros ſuper divinis officiis eccleſiaſticisque ſacramentis, qualiter ea ritè valeant celebrare. Quoniam ſi de cætero rudes & ignaros ordinare præſumpſerint, (quod quidem facilè poterit deprehendi) & ordinatores & ordinatos ultioni gravi decernimus ſubjacere. Sanctius *c* enim eſt (in ordinatione maximè *d* ſacerdotum) paucos bonos, quàm multos malos habere miniſtros: quia ſi cæcus cæcum ducit, ambo in foveam *e* dilabuntur.

CAP. XV.

Defectus ſcientiæ dejicit jam promotum.

Honorius tertius, *capitulo Bremen.* f

QVamvis multa propoſita fuerint contra Epiſcopum Calinenſem, quia tamen confeſſus eſt coram nobis, ſe nunquam de Grammatica didiciſſe, nec etiam legiſſe Donatum, & per evidentiam facti uſque adeò de illiteratura & inſufficientia ſua conſtat, quòd contra Deum eſſet & canonicas ſanctiones, tantum in Epiſcopo tolerare defectum, ipſum à pontificalis officii executione, & ab adminiſtratione *g* Calinen. eccleſiæ penitus duximus amovendum.

DE SACRA VNCTIONE.

TITVLVS XV.

CAP. I.

Eccleſia Græcorum in ordinationibus & conſecrationibus ſervare debet unctiones, quas ſervat eccleſia Romana. Epiſcopus autem cùm conſecra..., inungitur chriſmate in capite & manibus: quod ſi fuerit prætermiſſum, per tres Epiſcopos eſt ſupplendum.

Innocentius tertius. *h*

CVm *i* veniſſet ad Apoſtolicam ſedem *k* [Bracarenſis Epiſcopus, qui in conſecratione ſua ſanctam non acceperat unctionem, quoniam apud vos non conſueverunt pontifices cùm conſecrantur inungi, nos quod illi defuerat, mandavimus in ipſo ſuppleri, facientes caput ejus & manus per Alban. Epiſcopum, (adſiſtentibus ei duobus Epiſcopis, ſecundùm morem eccleſiaſticum) ſacro chriſmate deliniri: [*& infra.*] Scire te volumus duas eſſe ſpecies unctionis: exteriorem, quæ materialis eſt, & viſibilis: & interiorem, quæ ſpiritualis eſt & inviſibilis. Exteriore viſibiliter inungitur corpus, interiore inviſibiliter inungitur cor. De prima Iacobus Apoſtolus ait: Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſalvabit infirmum. De ſecunda Ioannes Apoſtolus ait: Vnctionem, quam accepiſtis ab eo, maneat in vobis: & non neceſſe habetis, ut aliquis doceat vos, ſed ſicut unctio ejus docet, de *a* omnibus. Vnctio viſibilis & exterior, ſignum eſt interioris & inviſibilis unctionis. Vnctio vero inviſibilis, & interior, non ſolùm eſt ſignum, ſed etiam ſacramentum: quia ſi dignè ſumitur, vel agit, vel auget abſque dubio quod deſignat. Ad exhibendum autem exteriorem & viſibilem unctionem, benedicitur oleum, quod dicitur catechumenorum vel infirmorum: & conficitur chriſma, quod ex oleo fit & balſamo, myſtica ratione. Per oleum enim nitor conſcientiæ deſignatur: iuxta quod legitur: Prudentes *b* virgines acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus. Per balſamum, odor *bonæ* famæ exprimitur: propter quod dicitur *c*: Sicut balſamum aromatizans, odorem dedi. Hoc ergo chriſmate ungi debet Epiſcopus non tam in corpore, quàm in corde: ut & interius nitorem conſcientiæ, quantum ad Deum, & exterius habeat odorem *bonæ* famæ, quoad proximum. De nitore conſcientiæ dicit Apoſtolus *d*: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ: nam omnis *e* gloria filiæ regis ab intus. De odore famæ idem Apoſtolus ait: Chriſti bonus odor ſumus in omni loco, & aliis quidem odor vitæ in vitam, aliis odor mortis in mortem. Debet enim Epiſcopus bonum habere teſtimonium, & ab his, qui ſunt intus, & ab his, qui ſunt foris, ut cœtum [illegible] nam trahat: & qui audit, dicat, veni. Hoc [illegible] caput & manus Epiſcopi conſecrentur. Per caput enim mens intelligitur, juxta illud *g*: Vnge caput tuum, & faciem tuam lava. Per manus opera *h* intelliguntur juxta illud *i*: Manus meæ diſtillaverunt myrrham. Manus igitur *k* inunguntur oleo pietatis, ut Epiſcopus operetur bonum ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei. Caput autem ungitur balſamo charitatis, ut Epiſcopus diligat Deum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente ſua, & proximum ſuum ſicut ſeipſum. Caput inungitur propter auctoritatem & dignitatem, & manus propter miniſterium & officium. Caput enim ungitur, ut oſtendatur illius repræſentare perſonam, de quo dicitur per Prophetam: ſicut unguentum in capite *ejus, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron.* Caput enim viri Chriſtus, caput Chriſti, Deus: qui de ſe dicit: Spiritus Domini ſuper me, eo quòd unxit me, evangelizare pauperibus miſit me. Manus Epiſcopi inunguntur, ut oſtendatur accipere poteſtatem benedicendi & conſecrandi. Vnde cùm eas conſecrator inungit, conſecrare, inquit, & ſanctificare digneris Domine manus iſtas, per iſtam unctionem & per benedictionem noſtram, ut quæcunque conſecraverint, conſecrentur: & quæcunque benedixerint, benedicantur in nomine Domini.

[*l Hoc enim catholica eccleſia tenet, non ſolùm ex præcepto divino, verumetiam Apoſtolorum exemplo. In Exodo quippe legitur præcepiſſe Moyſi Dominus, ut Aaron & filios ejus ungeret quatenus ſacerdotio fungerentur: & Anacletus Papa, origine Græcus, qui à B. Petro fuit in Presbyterum ordinatus, & poſtea in apoſtolatus officio* [illegible]

a *Conc. Lat. ca. 27.* b *Cap. 4. eo. tit. in 4. compil.* c *Satius, al. ſanius.* d *al. ſacerdotii Matth. 25.* e *vel cadunt, vet.* f *al. Brvienſ.* g *Al. Calanitenſem. al. Talmen.* h *Patriarcha Conſtantinopolitano.* i *Ca. un. eo. tit. in 3. comp.* k *Brandiribaren. & rectius quàm Bracarenſis. agit n. hic de quodam Epiſcopo Græco: Bracarenſis epiſcopatus in Hiſpania eſt. al. Bramemben. al. Bramurb. al. Bratulenſ.*

a *In multis impreſſis adduntur hæc duo verba, ita ſacratos ſed malè: nec ſunt in manuſcrip.* b *Matth. 25.* c *Eccl. 24.* d *2. Cor. 1.* e *Pſalm. 24.* f *2. ad Tim. 1.* g *Matth. 6.* h *deſignantur.* i *Cant. 5.* k *al. ungitur al. unguntur.* l *1. Cor. 11.* m *Luc. 4.* n *al. ad evangelizandum.*